

GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI, BEKLENTİLERİ VE BU OKULLARIN ÖĞRENCİ BEKLENTİLERİNE CEVAP VEREBİLMEDEKİ SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kadir ÖZAL
Samsun İlkadım GSSL

ÖZET

Bu araştırma, Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde (GSSL) okuyan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarını; GSSL yönetimlerinden, öğretmenlerinden, sanat derslerinden, kültür derslerinden ve okul olanaklarından beklentilerinin karşılanma düzeylerini ve bu beklentilerin yeterince karşılanamaması durumuna ilişkin olası çözüm önerilerini sunabilmek amacıyla yapılmıştır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının tespiti için çözümlenen veriler Doğu Anadolu’da altı GSSL, Orta ve Doğu Karadeniz’de ise sekiz GSSL’de yapılan araştırmalar sonucunda elde edilmiştir.

1. GİRİŞ

Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri (GSSL), öğrencilerin güzel sanatlar ve spor alanlarında ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim-öğretim görmelerini sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılmış orta öğretim kurumlarıdır.

Okulların kuruluş amacı GSSL yönetmeliğinde açıkça belirtilmiştir; ancak, GSSL müzik bölümlerinin ana işlevinin müzik öğretmeni yetiştiren yüksek öğrenim programlarına ve —az da olsa— sanatçı yetiştiren kurumlara belirli düzeyde ve nitelikte birikim oluşturmuş aday öğrenciler yetiştirmek olduğu söylenilebilir.

GSSL’yi tercih eden öğrencilerin bu okullardan beklentileri ayrıntılı olarak bilinmemektedir. Eğitimdeki kalite ve başarı, öğrencilerin beklentileriyle ve bu beklentilerin karşılanmasıyla doğru orantılı olduğuna göre, öğrenci beklentilerinin düzeyinin incelenmesi gerekmektedir. Bu incelemenin sonuçlarına göre de olası önlemler hakkında düşünülmelidir.

Öğrencilerin beklentilerinin neler olduğu ve beklenti düzeyleri araştırılırken, yapılan çalışmanın gerçekçi bir zemine oturtulmasının bir koşulu olarak, bu okullarda okuyan öğrencilerin ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumları da araştırılmıştır.

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının tespiti Doğu Anadolu’da altı GSSL (Van GSSL, Kars GSSL, Malatya GSSL, Bingöl GSSL, Erzincan GSSL, Erzurum GSSL), Orta ve Doğu Karadeniz’de sekiz GSSL’de¹ (Samsun GSSL, Trabzon GSSL, Ordu GSSL, Giresun GSSL, Sinop GSSL, Tokat GSSL, Sivas GSSL, Çorum GSSL) yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur.

2. KARADENİZ VE DOĞU ANADOLU GSSL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GENEL BAKIŞ

GSSL’lerde okuyan öğrencilerin ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının araştırılması sonucu elde edilen veriler değerlendirildiğinde, bölgelere göre ortaya çıkan durum aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

¹ Doğu Anadolu’daki GSSL’lerde öğrenim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına ilişkin veriler Mehtap Alim’in 2007 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde yapmış olduğu “Anadolu Liselerini Tercih Eden Öğrenci Profili” başlıklı yayınlanmamış yüksek lisans tezinden alınmıştır.

2.1. Karadeniz Bölgesindeki GSSL öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumu

Ev hanımı	364
İşçi	19
Memur	156
Serbest Meslek	29
Toplam	568

İlköğretim	301
Lise	199
Üniversite	68
Toplam	568

Tablo 1: Orta ve Doğu Karadeniz'deki GSSL'lerde okuyan öğrencilerin annelerinin meslek durumlarını gösteren yandaki tabloya göre, öğrencilerin annelerinin yaklaşık %65'i ev hanımıdır.

Tablo 2: Orta ve Doğu Karadeniz deki GSSL'lerde okuyan öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarını gösteren bu tabloya göre öğrencilerin anneleri %53 çoğunlukla ilköğretim okulu mezunudur.

İşçi	70
Memur	227
Serbest Meslek	245
Özel Sektör	12
Çiftçi	14
Toplam	568

İlköğretim	195
Lise	234
Üniversite	139
Toplam	568

Tablo 3: Orta ve Doğu Karadeniz'deki GSSL'lerde okuyan öğrencilerin babaların meslek durumlarını gösteren yandaki tabloya göre, öğrencilerin babalarının %43'ü serbest meslek sahibi, %40'ı ise memurdur.

Tablo 4: Orta ve Doğu Karadenizdeki GSSL'lerde okuyan öğrencilerin babaların eğitim durumlarını gösteren yukarıdaki tabloya göre, öğrencilerin babalarının %41'i lise mezunudur. Buna göre çoğunluğu lise mezunları oluşturmaktadır.

2.2. Doğu Anadolu Bölgesindeki GSSL öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumu

Doğu Anadolu Bölgesindeki GSSL müzik bölümü öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumları incelendiğinde de karşımıza şu sonuçlar çıkmaktadır:

Ev hanımı	% 87
Memur	% 6
Serbest meslek	% 1
İşçi	% 6

Okur-yazar değil	% 18
İlkokul mezunu	% 41
Ortaokul mezunu	% 13
Lise mezunu	% 22
Üniversite mezunu	% 6

Tablo 5: GSSL'de okuyan öğrencilerin annelerinin büyük çoğunluğunun ev hanımı olduğu görülmektedir.

Tablo 6: GSSL'de okuyan öğrencilerin, büyük çoğunluğunun annelerinin ilkokul mezunu olup, okur -yazar olmayanların sayısının da oldukça çok olduğu görülmektedir.

Çalışmıyor	% 9
Memur	%29
Serbest meslek	%33
İşçi	% 14
Emekli	% 15

Okur-yazar değil	% 3
İlkokul mezunu	%26
Ortaokul mezunu	% 19
Lise mezunu	%28
Üniversite mezunu	%24

Tablo 7: GSSL 'de okuyan öğrencilerin, büyük çoğunluğunun babalarının memur olduğu görülmektedir.

Tablo 8: GSSL 'de okuyan öğrencilerin, büyük çoğunluğunun babalarının lise mezunu olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tablolarda açıkça görülen sonuçlardan yola çıkarak şu genellemeyi yapabiliriz:

GSSL 'de okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun annelerinin ev hanımı olduğu ve yine bu kişilerin büyük bir bölümünün ya ilkokul mezunu olduğu ya da okur-yazar olmadığı görülmüştür. Babaların eğitim durumuna göre ise çoğunluğu lise mezunları oluşturmaktadır. Mesleklerine göre değerlendirildiklerinde, bu kişilerin yine büyük çoğunlukla memur ve serbest meslek sahibi olduğu görülmüştür. Bu durumda ailelerin oldukça büyük bir bölümünün tek maaşla geçindiği ve eğitim durumlarının ortalamasının altında olduğu söylenebilir.

Bu sonuçların Türkiye'nin batısındaki ve büyük şehirlerdeki GSSL 'lerde biraz daha olumlu bir tabloyla karşımıza çıkabileceği olasılığına rağmen, genel ekonomik yapı düşünüldüğünde, birbirlerine çok önemli oranda benzerlik gösterecekleri açıktır.

3. GSSL'LERDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN BEKLENTİLERİ

Sayıları hızla artan GSSL 'lerde öğrenim gören öğrencilerin sayısı da bu okulların açılışına paralel olarak artmaktadır. 20–24 Temmuz 2009 tarihleri arasında Aksaray'da yapılan Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programlarını Tanıtma Semineri'ne katılan öğretmenlerle yüz yüze yapılan görüşmelerde, birçok GSSL 'de okul olanaklarının yetersizliği ve kadrolu öğretmen eksikliği gibi önemli sorunlar olduğu anlaşılmıştır. Bu durum, okulların nitel gelişimiyle nicel gelişiminin doğru orantılı olmadığını düşündürmektedir. Nicel gelişimle nitel gelişim aynı paralellikte olmayınca, okul ve öğrenci sayısındaki bu artış, öğrenci beklentilerinin karşılanamama düzeyinin de arttığı düşüncesini akla getirmektedir. Bu okullardaki öğrencilerin beklentilerine cevap verilememesi, müzik alanında eğitim veren yüksek öğrenim kurumlarında da sorunların artacağı düşüncesini doğurmaktadır. Bu nedenle Orta ve Doğu Karadeniz illerinde bulunan GSSL 'lerde gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin bu okulların yönetimlerinden, öğretmenlerinden, alan derslerinden, kültür derslerinden ve okul olanaklarından beklentileri araştırılarak bu beklentilerin sınıflara göre ne oranda olduğu anlaşılmasına çalışılmıştır.

Araştırma tekniği olarak yapılandırılmış anket kullanılan bu araştırmada, anketin

1–5. maddelerinde öğrencilerin okul yönetimleri ve bu okulların verdiği eğitim ile ilgili beklenti düzeylerini ortaya çıkarabilmek için:

- GSSL 'deki eğitim sayesinde ileride müzik öğretmeni olma ile ilgili
- GSSL 'deki eğitim sayesinde sanatçı olma ile ilgili

- GSSL’de okul yönetiminin çalgı alamayanlara çalgı sağlaması ile ilgili
- GSSL’de okul yönetiminin piyano çalışma koşullarını sağlaması ile ilgili
- GSSL’de okul yönetiminin öğrencilerin sanatsal yönünü ortaya çıkaran etkinliklere yer vermesi ile ilgili,

6–10. *maddelerinde* öğrencilerin öğretmenlerinin yeterlilikleriyle ilgili beklenti düzeylerini ortaya çıkarabilmek için:

- GSSL’lerdeki çalgı öğretmenlerinin alanlarında yeterli olmaları beklentisi
- GSSL’lerdeki piyano öğretmenlerinin alanlarında yeterli olmaları beklentisi
- GSSL’lerdeki Müziksel İşitme Okuma ve Yazma (MİOY) dersi öğretmenlerinin alanlarında yeterli olmaları beklentisi
- GSSL’lerdeki Koro dersi öğretmenlerinin alanlarında yeterli olmaları beklentisi
- GSSL’lerdeki teorik müzik dersi öğretmenlerinin alanlarında yeterli olmaları beklentisi ile ilgili,

11–20. *maddelerinde* öğrencilerin alan dersleriyle ilgili beklenti düzeylerini ortaya çıkarabilmek için

- GSSL’de seçtikleri çalgıyı (Keman, Viyola, Viyolonsel, Kontrbas, Flüt, Gitar, Bağlama, Ut, Kanun, Klarnet vb.) öğrenme ile ilgili beklentilerine
- GSSL’de zorunlu ders olan piyanoyu öğrenme ile ilgili beklentilerine
- GSSL’lerdeki MİOY dersinde temel bilgi ve becerileri kazanma ile ilgili beklentilerine
- GSSL’lerdeki Koro derslerinde gerekli bilgi ve becerileri kazanma ile ilgili beklentilerine
- GSSL’lerdeki teorik müzik derslerinde (Müziğe Giriş, Müzik Tarihi vb.) gerekli bilgiyi kazanma ile ilgili beklentilerine
- GSSL’deki Türk Müziği eğitimini ne düzeyde alacakları ile ilgili beklentilerine
- GSSL’de Batı Müziği eğitimini ne düzeyde alacakları ile ilgili beklentilerine
- GSSL alan dersleri sayesinde Konservatuvarların yetenek sınavlarında başarılı olabilme ile ilgili beklentilerine
- GSSL alan dersleri sayesinde Eğitim Fakültelerinin yetenek sınavlarında başarılı olabilme ile ilgili beklentilerine
- GSSL alan dersleri sayesinde Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzikoloji, Müzik Teknolojileri, Kompozisyon alanlarındaki yetenek sınavlarında başarılı olabilme ile ilgili beklentilerine ilişkin

21–22. *maddelerinde* öğrencilerin kültür dersleriyle ilgili beklenti düzeylerini ortaya çıkarabilmek için

- GSSL’deki sözel dersler sayesinde ÖSS’de başarılı olabilme ile ilgili beklentilerine
- GSSL’deki sayısal dersler sayesinde ÖSS’de başarılı olabilme ile ilgili beklentilerine ilişkin

23–24. maddelerinde ise öğrencilerin okul olanaklarından yararlanabilmeye ilgili beklenti düzeyini ortaya çıkarabilmek için

- GSSL'deki teknolojik olanakların yeterliliği ve bu olanaklardan ne düzeyde yararlanacakları ile ilgili beklentilerine
- GSSL'lerde sosyal etkinliklerin ne düzeyde yapıldığına ve bu etkinliklerin sosyal gelişimlerine ne düzeyde katkı sağlayacağı ile ilgili beklentilerine ilişkin durumlar verilerek 1–5 arasındaki Likert ölçeği ile değerlendirmeleri istenmiştir.

Elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ortaya çıkan beklenti düzeylerinin sınıflara göre genel ortalamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

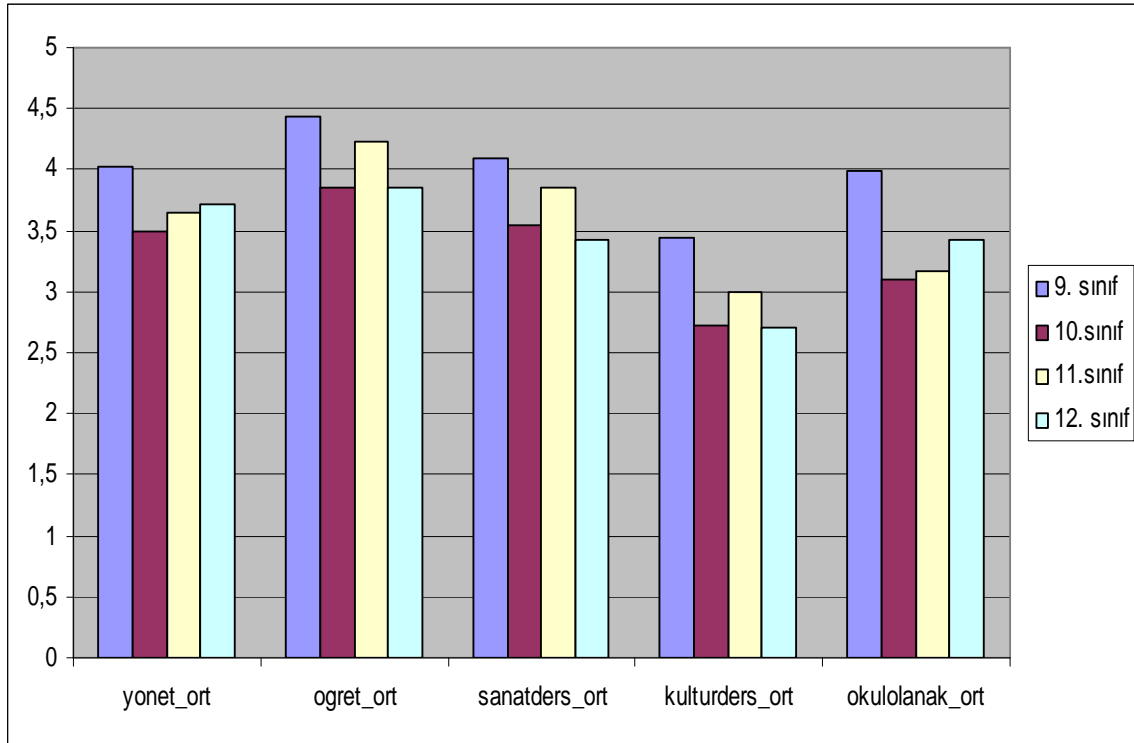
Tablo 9: 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin beklenti düzeylerinin sınıflara göre genel ortalamaları

Beklenti Alanı	Sınıf	Ankete Katılan Öğrenci Sayısı	Ortalama
Yönetimin Değerlendirilme Ortalaması	9. sınıf	193	4,0228
	10. sınıf	142	3,4887
	11. sınıf	125	3,6480
	12. sınıf	108	3,7167
	Toplam	568	3,7486
Öğretmenlerin Değerlendirilme Ortalaması	9. sınıf	193	4,4269
	10. sınıf	142	3,8521
	11. sınıf	125	4,2368
	12. sınıf	108	3,8519
	Toplam	568	4,1320
Sanat Dersleri Değerlendirilme Ortalaması	9. sınıf	193	4,0969
	10. sınıf	142	3,5401
	11. sınıf	125	3,8544
	12. sınıf	108	3,4241
	Toplam	568	3,7764
Kültür Dersleri Değerlendirilme Ortalaması	9. sınıf	193	3,4352
	10. sınıf	142	2,7254
	11. sınıf	125	3,0000
	12. sınıf	108	2,7130
	Toplam	568	3,0246
Okul Olanakları Değerlendirilme Ortalaması	9. sınıf	193	3,9819
	10. sınıf	142	3,0986
	11. sınıf	125	3,1680
	12. sınıf	108	3,4259
	Toplam	568	3,4762

Yukarıdaki tabloya göre, genellikle 9. sınıf öğrencilerinin beklenti düzeylerinin yüksek olduğu; 10, 11 ve 12. sınıflardaki öğrencilerin, 9. sınıf öğrencilerine göre daha düşük beklenti düzeylerine sahip oldukları gözlenmiştir.

Tablo 9'da sayısal olarak açıklanan beklenti düzeyleri aşağıdaki grafiksel sunumda daha net olarak görülmektedir:

Grafik 1: 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin karşılaştırmalı sunumu

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin karşılaştırmalı sunumunu gösteren Grafik 1'den de açıkça anlaşılacağı gibi, öğrencilerin tüm alanlardaki beklenti düzeylerinin 9. sınıfta yüksek olduğu; 10, 11 ve 12. sınıflarda ise 9. sınıf öğrencilerine göre düşük olduğu görülmektedir. Bu durum da öğrencilerin bu okullardan beklentilerinin (Okul idaresi, Öğretmenler, Sanat dersleri, Kültür dersleri, Okul olanakları ve sosyal etkinlikler) yeterince karşılanmadığı olasılığını akla getirmektedir.

Biz eğitimciler olarak bu okullardaki eğitimi daha kaliteli noktalara taşıyabilmek için düşünmeli, eleştirmeli, var olan sorunların çözümü için öneriler geliştirmeli ve emek vermeliyiz. Hepimiz biliyoruz ki çağdaş toplumların gelişmesinin önemli yapı taşlarından birisi sanattır. Bu ülkenin gelişiminde de sanatın önemli rol oynayacağını düşünüyorsak GSSL'lerin çok önemli kurumlar olduğu bilinciyle hareket etmeliyiz.

Öğrenci beklentilerinin yeterince karşılanamama olasılığını dikkate alarak, söz konusu beklentilerin karşılanabilmesi için şu çözüm önerileri öne sürülebilir:

- GSSL'lerin tamamında kaliteli eğitim için elverişli binaların yapılması,
- Çalışma odaları, konser salonları, sergi salonları ve diğer teknik donanımların sağlanması,
- Her yerleşim biriminde bu okul türü bulunmadığından öğrencilerin barınma problemlerinin giderilmesi ve bu okullarda sanat eğitiminin veriminin artırılması için, okulların tamamının yatılı hale getirilmesi,
- Bu okulların sayısındaki artışın durdurulması ve açılmış olan okulların kalitesinin artırılması,

- Koşulları olgunlaşmış olan illerde ilköğretim düzeyinde de güzel sanatlarla ilgili eğitim kurumlarının açılması,
- Okul yönetimlerinin, öğrencilerin sanatsal yönlerini ortaya çıkarmak için etkinliklere yer verme düzeylerinin artırılması,
- İdarecilerin sanat dersleriyle ilgili hizmet içi seminerlerde bilgilendirilmesi ve sanat derslerinin işleyişlerinde önderlik yapabilecek duruma getirilmesi,
- Seçilen öğrencinin kalitesini artıracığından GSSL tarafından yapılan öğrenci seçme sınavında üniversite öğretim görevlilerinin de bulunması,
- Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Ana Bilim dallarında, GSSL de müzik öğretmenliği yapabilecek öğretmen adaylarının yetiştirilmesi,
- Sanat Danışmanlar Üst Kurulu'nun işlevsel hale getirilmesi,
- Öğretim programlarında verilmek istenen bilgilerin alt ve üst sınırlarının GSSL ve Üniversitelerin Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları öğretim kadrosuyla birlikte belirlenmesi,
- Bu okullarda görev almak isteyen öğretmenlerin atamaları için girmek zorunda oldukları sınavın (Teori, Yaylı çalgılar, Piyano, Flüt, Gitar, Bağlama vb.) alanlarında uzman üniversite öğretim görevlilerinden oluşturulan kurul tarafından yapılması,
- Öğretmenlerin yenilikleri zamanında yakalayabilmesi için sürekli hizmet içi seminerlerin düzenlenmesi,
- Bu okullarda görev almak isteyen öğretmenlerin başvuru kriterlerinde girmek istediği alanla ilgili ders notunun göz önünde bulundurulması,
- Eğitim ve öğretim hizmetlerinin aksamaması ve mevcut öğretmenlerin performanslarının düşmemesi için bu okullardaki öğretmen açığının kapatılması,
- Bu okullara öğretmen atamalarında konservatuvar mezunlarına da yer verilmesi,
- Bu okullarda görev yapan öğretmenlerin program ve uygulamalarının sık sık denetlenmesi,

KAYNAKÇA

Alim, Mehtap. 2007. "Anadolu Liselerini Tercih Eden Öğrenci Profili". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.